

TIETOTEKNIikka JA SENIORIT

Teknologia lisää hyvinvointia. Seniori ja tietotekniikka ulkomailla: Jorma Rikala (75).

Jorma Rikala , merkonomi, LKV, MKT (Markkinointi-Instituutti), kaupparatsu 5 v Raf Haarla Oy, markkinoinnin vt lehtorina 3 v Pohjanmaan yrittäjäopisto, Varkauden Kauppaoppilaitos, toimistoalan opettajana=aikuisenkouluttaja- konekirjoituksen opettajasta - kuvankäsittelyyn 1978-2006 (TAKK). Yritystoiminnassa mukana Toimistotekijät Oy henkilöstövuokraus 1985-2005, eläkkeellä vuodesta 2006, Veneteipit Rikala (verkkokauppa). Asunut talvet Torrevijassa 11 vuotta. Oma katu Rikalankuja. Tässä asioita, joista osaa käsittelin 16.10. 2019 Tampereella Sampilassa pidetyssä alustuksessa.

Sisällysluettelo

TIETOTEKNIikka JA SENIORIT	1
Olen tarkkailija ja hyödyntäjä en edelläkävijä.	3
Esityksen valmistelu: paluumatka aikuisiän maailmaan.....	3
Mistä opeista on ollut hyötyä matkan varrella?	3
Elämänoppia hotellien saunoissa	3
Asiakas pitää huomioida kaikessa.....	4
Ensimmäinen havainto tietokoneesta	4
Ihmeitä tehdään kännykällä	4
Puhelut ovat halventuneet	5
EU datapaktissa on rajallinen netti	5
Nettityhteydet ovat joskus ongelmallisia	5
Tietokoneen käytön oppiminen on vaativampaa kuin puhelimen	6
Apsit auttavat.....	6
Apsit auttavat matkailijaa	6
Näpyttely on taitolaji.....	7
Tekstin luettavuus unohtuu helposti.....	7
Tekstinkäsittelyn filosofian ymmärtäminen on vaikeaa	7

Vertaistuesta ainutlaatuinen apu	8
Suomen televisio näkyy, jos on nettiyhteys	8
Talvella pitää asua auringon puolella	9
Vastasin kyselijälle Facebookissa ilmaista	9
Mitä kuukausi Espanjassa maksaa?	9
Aurinkorannikko – Kanarian saaret	10
Torrevieja on pääasiassa espanjalaisten kesäasuntokaupunki	10
Asunnon omistaminen halpaa	10
Suomalaisilla on yleensä pieniä asuntoja	11
Monipaikkaisuus on uusi termi monessa paikassa asumiselle	11
Mistä opetuksesta ja elämästä on ollut hyötyä	11
Kuinka asiakaslähtöisyys liittyy tietotekniikkaan	11
Vertaistuki on paras opettaja	12
Keittiön uudet koneetkaan eivät jääneet pysyvästi käyttöön	12
Mitä muistamme elämästä?	12
Suomalaiset ovat huonoja rahankäyttäjiä	13
Tippikulttuuri ei sovi suomalaisille	13
Suomalaiset ovat Espanjassa turisteja tai residenttejä (vakituisesti asuvia)	13
Mitä oppilaat muistavat opetuksesta?	13
Mitä oppilaat muistavat opetuksesta?	14
Tämä jäi opettamatta	14
Eläkeläinen yrittäjänä	14
Nyt eläkkeellä olen perustanut verkkokaupan	15
Liikevaihto pysyi ennustettavissa	15
Yrittäminen eläkkeellä	15
Jos on oma yritys, tärkeintä on kirjanpito	16
Se kuuluisa ENTER	16
Tulevaisuuden ennustamisessa on sittenkin järkeä	17
Mietimme tietotekniikan alkuaikoina	17

Olen tarkkailija ja hyödyntäjä

en edelläkävijä.

Olen mieluummin tarkkailija. Kuljen mielellään perässä. Hyödynnän tietotekniikkaa, en harrasta sitä. Pysyisin vanhoissa ohjelmissa ja käyttöjärjestelmissä, jos ei olisi yritystoimintaa. Olen opettanut tekstinkäsittely- ja julkaisuohjelmien käyttöä koko tietokoneiden olemassaolon ajan. Ohjelmat ja käyttöjärjestelmät ovat jo vuosia sitten saavuttaneet sellaisen tason, että niitä on turha kehittää peruskäyttäjän kannalta.

Esityksen valmistelu:

paluumatka aikuisiän maailmaan

Mistä opeista on ollut hyötyä matkan varrella?

Ehdottomaksi ykköseksi nousi kauppaopistossa pakko-opetuksena saatu **konekirjoitustaito**. Nyt tuntuu haikealta, kun näppäimistö tiedon syöttölaitteistona on poistumassa muiden ja erityisesti ääniohjauksen tieltä.

Elämänoppia hotellien saunoissa

Hotellien reppurisaunassa, kokoonnuttiin useiksi tunneiksi keskustelemaan päivän kaupoista. Nuorimpana sain sellaisia myynti- ja elämänohjeita, joita ei mistään kirjoista saa.

Opin tunnistamaan, että **ihmisen käyttäytymistä kannattaa ”opiskella”**, ja tunnistaa

- Tunnista kuka on varsinainen päättävä.
- Ostomotiivi on usein: turvallisuus ja helppous
- Pitäisi tarjota henkilökohtaista etua=asiakaslajjat tai ystävyyttä (auttaminen, kuunteleminen voi riittää)

Asiakas pitää huomioida kaikessa

Yrittäjäopistossa, jossa perustelin yrittäjäperheiden lapsille **asiakslähtöistä markkinointia**. Seuraavaa asiakslähtöisen markkinoinnin esimerkkiä olen käyttänyt jo 45-vuotta. Kun perheeseen tulee vieraita tarjoamme heille mitä itse haluamme. Unohdamme sen, mistä he pitävät ja mikä sopii vieraille, joka olisi asiakslähtöistä.

Perinteen ohjaavat, että pitää tarjota kahvia ja kahvileipää, vaikka tiedetään, että ”asiakas” tulee kolmen tunnin ajomatkan takaa ja tilanteeseen sopisi voileipä. Asiakkaan huomioiminen silloin oli uutta. Oltiin kiinni perinteissä ja ei otettu kuluttajia muuttuvine tarpeineen huomioon. Tuotettiin ja markkinoitiin mitä ennenkin - ei aina sitä, mitä kuluttaja haluaa.

Ensimmäinen havainto tietokoneesta

Olin vuonna 1972 Helsingissä Markkinointipäivillä ja niiden tulevaisuusluennolla. Valtiovallan edustaja piti esitystä laskentamallista, jossa lukuja muuttamalla seuraavaksi päiväksi hän sai muutoksen vaikutukset, työllisyyteen, kansantuotteeseen, inflaatioon ja valtion tuloihin.... Tietokoneiden mahdollisuuksista ei silloin vielä yleisesti tiedetty. **Olin innoissani, että nyt eduskunnassa on kaikki yksinkertaista, nappia painamalla.**

Samassa tilaisuudessa **Eero Utter** silloin hyvin nuoren näköinen kauppatieteen tohtori (nykyisin vuorineuvos, Keskon entinen pääjohtaja) esitteli kaupan tulevaa rakennemuutosta. Salissa kävi epäuskon kohahdus, kun hän esitteli, että **Stockmann muuttuu Anttilan suuntaan** (silloin oli postimyynä ja laatikkomyymälä Tennispalatsissa) ja Anttila Stockmannin suuntaan. Sitten tulee uusi yrittäjä laatikkomyymälällä, joka kehittyy tavaratalon suuntaan. Ollaan eräänlaisessa kehässä. Tulevaisuutta voidaan ennustaa. Teesi, antiteesi, synteesi.

Ihmeitä tehdään kännykällä

Katselin Espanjassa joidenkin iäkkäiden suomalaisten puhelimen Henkilöt, jotka eivät olleet käyttäneet tietokonetta, yllättäen hoitavat kaikki asiat puhelimella. Puhelut yhdistetään puheella, skypeävät ongelmitta, käyttävät käännohjelmaa, googlettavat

itseä kiinnostavia asioita ja WhatsAppilla lähetettävät ryhmäviestejä.

Uutena ilmiönä käytetään ääniviestejä. Tekstiviestejä ei nuoriso enää kuulemma kirjoittele ja vastauksetkin on siten helpompi lähettää ääniviestinä, kun ne nuoret (50-vuotiaat lapset) ovat niin kiireisiä. Äänikirjojen käyttö on vielä vähäistä. En voinut kuin ihmetellen katsella

Puhelut ovat halventuneet

Puhelut Suomesta Espanjaan suomalaiseen liittymään ovat samanhintaisia kuin Suomen sisällä. Espanjasta Suomeen soittaminen voi olla lisämaksullista, jos ei ole puhepakettia. Espanjasta suomi-puhelimesta espanjalaiseen liittymään maksaa jo kohtuullisesti. Silloin kannattaa hankkia rinnalle espanjalainen Prepaid-liittymä, jos soittaa usein tai pitkiä puheluita espanjalaisiin numeroihin.

Samoin soittaminen espanjalaisesta numerosta suomalaiseen liittymään on kohtuullisesti maksullista. Kohtuullinen on noin 1,5 €/min (voi vaihdella operaattorikohtaisesti).

EU datapaktissa on rajallinen netti

EU netillä varustetut liittymät nollaavat saldonsa kerran kuussa ja ilmainen aika riittää sähköpostin, pankkiohjelman ja Facebookin kohtuulliseen selailuun.

Aika loppuu parin illan jälkeen, jos katsoo televisioita, tai muualta tulevaa **liikkuvaa kuvaa puhelimen netillä**. Saldoa säästetään siten, että ensin varmistetaan, että osataan liittää puhelin (ravintolan, seurakuntakodin, Suomiseuran, hotellin nettiin). Aina kun mahdollista käytetään julkista nettipistettä (ei pankkiasiointiin). EU netti tarkoittaa siis puhelimen liittymän käyttämää nettiä=mobiilidata. Sieltä tulee ilmoitus, kun ilmainen aika on käytetty..

Nettiyhteydet ovat joskus ongelmallisia

Asunnoissa on yleisesti on valokuituyhteys lähes kaikkialla, mutta kun se on kiinteä ja kustannuksia tulee vuodessa 400-800€, niin kaikissa asunnoissa sitä ei ole. **Rajatonta puhelinnettä ei vielä ollut 2019.** Nettiyhteyksiä hoidetaan myös pienoisantenneilla,

joiden asennus 200 € ja kuukausimaksu käyttökuukausilta 20 €. Vaatii asennuksen katolle.

Tietokoneen käytön oppiminen on vaativampaa kuin puhelimen.

Kun älypuhelin ihmeoppimista yritän selittää, niin tietokoneiden ja puhelinten käytön oppiminen on pitkä prosessi. On vielä käyttäjiä, joilla ei ole ollut mielenkiintoa tai tarvetta opetella netin käyttöä. (10 % ei itse tee pankki- tai varausasioita itse netissä).

Appsit auttavat

Nämä ovat ohjelmia, joiden käyttö on yksinkertaisempaa kuin vastaava nettisivusto. Laskujen maksaminen näiden avulla on yksinkertaisempaa kun laskun koodin voi skannata.

Matkailijaa auttavat monenlaiset nettisivut, tai appsit joilta löytyy paikallislinja-auton aikataulut, ravintolat ja monet muut hyödylliset asiat. Vaikka ei muuten tykkäisi Facebookista (siihen liittyessä ei tarvitse laittaa syntymäaikaa, jotta ohjelma ei kertoisi ikääsi syntymäpäivänä tutuille.), kannattaa silti liittyä paikallisiin ryhmiin, niin pysyy erinomaisesti mukana, mitä yhteisössä tapahtuu. Niissä on myös käytännön neuvoja tilanteista, joita joku on jo selvittänyt.

Appseja joihin pitää antaa tietoja pitäisi välttää, sillä hyväksymällä ehdot annamme ohjelmalle valtuuksia myydä tietojamme (CityCon Elina Hiltusen kirjasta Tulossa huomenna). Tällaisia voivat olla ilmaista parkkiaikaa tarjoavat tai muuta merkittävää etua antavat ohjelmat. **Ilmaista lounasta ei ole!**

Appsit auttavat matkailijaa

TripAdvisor

Sycanner

Tripit

HotelTonight

Momondo

Google kääntäjä

PreyAntiTheft

Vinkkisivusto

Lentoja, hotelleja

Muistiinpano-ohjelma

Hotelli vielä samana päivänä

Hotellit, lennot varausohjelma

Puheen käännösohjelma

Puhelimen varassuoja

Kartta- ja navigointiohjelmat kannattaa ladata tarvittavia karttoja etukäteen, jotta mobiilidata ei kulu liikkeellä ollessa.

Näpyttely on taitolaji

Kynännäköinen apuväline ”töpötin” voi auttaa. Joskus auttaa, kun kääntää puhelimen vaaka-asentoon, jolloin painikkeet ovat suurempia. Kännykän taidoissa on myös eritasoiset (kuinka voimakkaasti painaa) kosketukset, sormien levitykset ym, joita pitää itse kokeilla/opetella. Tämä on perinteisille tietokoneen käyttäjille uutta. Kovin monen kännykän sormenjälkitunnistus ei toimi, kun ei ole riittävästi harjoitellut sopivaa sormen painetta.

Yksi syy tekstin lukemiseen älypuhelimelta voi olla, että vaikka älypuhelimien näyttö on pieni, niin siinä oleva teksti skaalautuu kapeaksi eli nopeasti luettavaksi. Siksi sitä on nopeampi lukea kuin tietokoneen näytöltä. **Kännykällä kirjoitetaan parhaimmillaan molemmilla peukaloilla** ja nopeus on 30 sanaa minuutissa. Ennustava sanansyöttö kannattaa poistaa ja korjata ”käsin”.

Tekstin luettavuus unohtuu helposti

Palstoitettu teksti (sanomalehdet, raamattu) ovat nopealukuista, koska teksti on kapeampaa. Opin vasta 90-luvulla lukemaan nopeammin ja maailma aukesi. Innostuin asiasta ja aloin itse pitämään kursseja.

Siihen aikaan kun tekstinkäsittely kehittyi uskoin vakaasti, että kaikki tulevaisuudessa **kirjoitettu teksti tullaan palstoittamaan**. Vietnamin sodan tiedottamisen sivutuotteena kehittyi asiakirjojen ulkoasu ja nopeampi lukemistekniikka. Opit eivät juurtuneet ja suurin osa kirjallisesta materiaalista on huonosti luettavaa: laidasta laitaan (paperilla A4) ja kirjasinleikkaus on huono. Hyvä on päätteellinen kirjasinleikkaus on nopealukuisempi kuin tämä päätteetön Ariel) Times, joka sopii näytölle.

Tekstinkäsittelyn filosofian ymmärtäminen on vaikeaa

Ei sitä silloin huomannut, että olisi pitänyt **pelkistää enemmän** opastusta perusteisiin. Mutta sitten palautteessa olisi ollut, että ei päästy edes alkuun, vaikka siinä **alussa oli koko ydin**.

Me joskus koemme huonoa omaatuntoa siitä, että osallistumme esimerkiksi työväenopiston kielikursseille toistamiseen alkeisjaksolle, mutta on turha jatkaa, jos perusteissa ja käsitteissä on puutteita. Opetusta ja kaikkea nykyisin ohjaa asiakkaiden toiveet. Hammaslääkärinkin ovenpielessä on hymyilevä automaatti, joka kysyy ”Kuinka onnistuimme?”.

Vertaistuesta ainutlaatuinen apu

Erilaiset tietokoneohjelmat ovat oma maailmansa, joka pitää erikseen opetella. On helppo sanoa, että avaa selain (mikä on selain?) tai etsi Googlestä (mikä on Google?) Lisätietoja ”yle.fi/kuusikuvaa”

Älypuhelimella ne ovat helpompia ja loogisemmin oivallettavia varsinkin niille, joilla **ei ole poisopittavana tietokoneen käyttötaitoa**. Tällöin suhtautuu asioihin vapaammin ja eikä, oikeastaan tiedä kuinka vaikeaa se on. Käytön oppiminen kyllä vaatii opetusta/ohjausta. Esim. VERTAISTUKEA eli henkilöä, jolla on **samanlainen puhelin** ja ymmärrystä, että kaverin pitää antaa itse räplätä puhelintaan. Ei niin, että toinen tekee salamannopeasti ja sanoo, että ”roamin pitää laittaa päälle”. Mikä on Roaming, mistä sen löytää?

Vaikeinta kännyköiden ja tietotekniikan oppiminen on hyvin pedanteille henkilöille.

Kaikkiin asioihin ei ohjelmien käyttäytymisessä ole selitystä ja kaikkea ei voi, eikä tarvitse tietää. Miksi se vaihtaa riviä itsestään? Miksi? He usein myös pelkäävät, että tilit kaapataan ja virukset hyökkäävät.

Suomen televisio näkyy, jos on nettiyhteys

Ulkomailla kannattaa olla oma tietokone, jossa on AREENA ja Ruutu ja niiden kautta saa suomalaiset TV-ohjelmat. Silloin kannettavaan kannattaisi hankkia lisänäyttö 27” ja lisäkaiuttimet, jos asunnossa ei ole nykyaikaista televisiota.

Asunnossa pitää olla nettiyhteys (useimmissa on valokuitu). Espanjassa ei ollut vielä 2019 keväällä toimivaa ”mökkula/älypuhelin” yhteyttä, joka olisi niin edullinen, että sitä kautta voisi katsoa jatkuvasti televisiota.

Areenan kaikki ohjelmat näkyvät, jos on nettiyhteys ja tietokone tai kännykkä jossa Apple tv tai Cromecast. Yle sanoo, että Areenan pitäisi toimia ilman Freedom ohjelmaa (VPN).

Talvella pitää asua auringon puolella

Asumisessa tärkein asia on kuitenkin se, että asunnossa on parveke, jonne useita tunteja aurinko paistaa myös talviaikaan. Varjonpuolen (halvoissa) asunnoissa on ikävä asua ja saa helposti palella, puuttuu ilmalämpöpumppu. (Ei ole itsestään selvää, että asunnoissa on ilmalämpöpumppu) Sähköpattereilla lämmittäminen maksaa yli 100 €/kk.

Vastasin kyselijälle Facebookissa ilmoista

- ”Me useita talvia täällä viettäneet helposti liioitteleimme lämpimyyttä. Täällä on todella kesäiset ilmat, jossa on mukava ulkoilla. Jos tulee 15.10. ja palaa 15.4. niin itselle siihen aikaan on sisältynyt 10 päivää, jolloin mieluusti käyttää polvihousuja. Samoin t-paidalle ei ole käyttöä kuin 20 päivää.

Merivesi ja varsinkin uima-altaat ovat odotettua kylmempiä eli uintipäiviä tälle jaksolle tulee 30. Uimarannalla aurinkoa voi tuulensuojaisessa paikassa (tai parvekkeella) ottaa käytännössä joka viikko. Monelle tulee yllätyksenä, että taloyhtiöiden altaat voivat olla koko tämän ajan suljettuina. Kun tähän vielä lisää, että lämmitettäviä uima-altaita ei ole, niin vieraat suuntaavat matkansa Kanarian saarille.-----”

Mitä kuukausi Espanjassa maksaa?

Torreviejassa ja manner Espanjassa 1000 €/kk hengeltä (asumisen osuus 350 €). Kokonaiskulut aurinkorannikolla 1300 € ja Kanarian saarilla 1500 € Kokonaiskuluihin sisältyvät; asumiskulut ja kaikki hankinnat mitä nyt ikäihmiset tarvitsevat toreilta ja ostoskeskuksista (huvit, vaatteet, kengät), taksit (ei omaa autoa), jäsenmaksut, hyväntekeväisyys, lääkkeet, lääkärit (usein kulut matkavakuutuksesta), kulttuuri, hyvä ruoka ja juoma ilman nuukailua.

Lisäksi siihen kuuluu esim. 7 päivän linja-automatka (seurakunta, Suomi-Seura) tai viikon keskitalven lämmittely Kanarialla. Suomen kiinteät kulut ovat eri tililtä: verot, yhtiövastikkeet, vakuutukset. Hintaaerot eri paikkojen välillä johtuvat siitä, että hintataso Torreviejassa on matalampi, sillä se on Espanjan köyhin kaupunki=espanjalaisten hinnat.

Aurinkorannikko – Kanarian saaret

Aurinkorannikolla on suurempi suomalainen yhteisö. Sieltä saa suomen kielellä kaikki palvelut, myös sairaala- ja lääkäripalvelut. Kanarialla on turistiluokan palvelut (myös suomeksi) ja varma lämmin ilmasto. Talvella on uintikelpoinen merivesi. Lämmitettäviä uima-altaita ja muita turisteille erityisesti suunnattuja palveluita, joka rajoittaa myös vieraiden määrää ensimmäisen kerran jälkeen.

Torreviejan kaupunkikuvassa ei ole historian havinaa

Torreviejan rakennuksista 90 prosenttia on 1950-luvun jälkeen rakennettu. Varsinaista vanhaa asutokantaa ei ole. Kaupunki koki suuren maanjäristyksen 1829.

Rannikkoalueelle oli 40 vuotta sitten eurooppalaisten ryntäys, jolloin uskottiin, että ostamalla asunnon Espanjan rannikolta rikastuu.

Silloin tuli myös ensimmäinen suomalaisten joukko, ja perustettiin Suomi-seura ja seurakunta. Uusia asuntoja rakennettiin vauhdilla 20 vuotta, sen jälkeen tuli hintaromahdus ja pankit olivat ja ovat ongelmissa.

Torrevieja on pääasiassa espanjalaisten

kesäasuntokaupunki

Alueen asutokannasta talviaikana on alle 10 % käytössä. Kaupungissa on 85 000 asukasta ja 160 000 asuntoa. Aika paljon talvella tyhjiä asuntoja, kun ajattelee että kesällä samoissa asunnoissa asuu yli 400 000 ihmistä. Suomalaisia on virallisesti 500 ja suomalaisia talvituristeja on talviaikana 1 000. Suomi-Seurassa 800 jäsentä (jäseniä laajemmalla alueella kuin Torreviejan kaupunki). Kaupungin vaikutusalueella on arviolta talvisin 3 000 suomalaista. Joka toinen viikko kirkossa on 200 ja itsenäisyyspäiväjuhlassa 400 henkeä.

Asunnon omistaminen halpaa

Oman asunnon omistaminen maksaa vuodessa alk. 800 €+ kulutettu sähkö ja mahdolliset omat remontit. Vuokra-asunto Torrevejassa kaikkine kuluineen on 500-1000 €/kk.

Aurinkorannikolla ja Kanarian saarilla hintataso on korkeampi. Varsinkin vuokravälittäjien kautta vuokraaminen on kallistunut ja siihen on vaikuttamassa myös vuokrattavien asuntojen rekisteröintipakko, siksi ”pimeänä vuokraaminen” on loppumassa. Oma asunto maksaa halvimmillaan 60 000 uusi 150 000. Omakotitalot ovat alkaen 300 000 (uima-allas, puutarha).

Suomalaisilla on yleensä pieniä asuntoja

Suomalaisten asuntokanta on vaatimatonta. Bungalowit ovat 50 neliötä kahdessa kerroksessa ja piha. Toisessa mallissa toinen asukas on 50 neliön yläkerrassa ja siihen kuuluu asunnon kokoinen kattoterassi. Toisella asukkaalla on alakerta ja piha. Taloyhtiöllä on usein uima-allas.

Osa asuu kerrostaloissa ja omakotitaloissa puutarhan keskellä asuvia ei ole montakaan. Ei ole selvästi rajattua aluetta, jossa olisi vain suomalaisia. Esimerkiksi lähellä olevassa Orihuela Costalla on 10 000 hengen englantilaisyhteisö melko pienellä alueella. samoin tv:tä tuttu Benidorm (100 km) on englantilaisten valloittama. Saksalaisilla on ”omia kaupunkoja” esim. Denia.

Monipaikkaisuus on uusi termi

monessa paikassa asumiselle

Kautta aikojen eli jo Rooman keisareilla oli monta asuntoa. He ovat korostaneet valtaansa isoilla ja epäkäytännöllisillä asunnoilla, joita piti olla vielä erilaisissa ympäristöissä.

Uudehko termi monipaikkaisuus tarkoittaa, että varallisuuden mukaan asutaan vuoden aikana monessa paikassa. Pidämme itseämme /suomalaisia) rikkaina, kun meillä on 1,5 asuntoa ruokakuntaa kohden. Erehdymme, espanjaisilla on 2,5 asuntoa. (Rannikon kesämökki=rivi- tai kerrostaloasunto tai uima-altaallinen omakotitalo) ja vielä ehkä toinenkin kaupunkiasunto tai maaseudulla oleva Finca.

Mistä opetuksesta ja elämästä on ollut hyötyä

Opettamalla oppii. Jakamalla tietoa se ei vähene itseltä, vaan lisääntyy. Opettaessa ei tule tyhmemmäksi. Se on ammatti, josta eläköityessä on hyvässä kunnossa, kunhan oppii olemaan niin, ettei ole aina oikeassa ja pysyy erossa ”opettamisesta”.

Kuinka asiakaslähtöisyys liittyy tietotekniikkaan

Teemme vain sellaisia ratkaisuja, jotka meistä tuntuvat oikeilta ja pidämme käytössä, jotka auttavat meitä. Käytämme älypuhelinta vain, jos siitä on meille apua/hyötyä. Käytämme vain niitä ominaisuuksia, jotka tuntuvat hyödyllisiltä ja joita olemme oppineet

käyttämään. Suomi-kahvilassa eräällä rouvalla oli ohjelma, josta hän näki miehensä liikkeet Suomessa. Ei aikaakaan kun kaikilla muillakin oli miehet seurannassa.

Vertaistuki on paras opettaja.

Jokainen jää käyttämään niitä laitteita ja ominaisuuksia, joista on hyötyä. Ei kannata olla pahoillaan, jos ei jää pysyvästi älypuhelimien käyttäjäksi, tai ei omista viimeistä huutoa olevia laitteita. On tilanteita, joissa on pakko käyttää nettivarausta, ja silloin pyydetään joku tekemään ja samalla opetellaan itse. Pidä puhelin omassa kädessä!

Keittiön uudet koneetkaan eivät jääneet pysyvästi käyttöön

Osa keittiömme laitteita eivät jääneet käyttöön. (ehkä leipäkone, kapselikeitin, yleiskone..) Sama ilmiö on tietotekniikassa. Käyttöön jää vain ne ominaisuudet jotka koemme mielekkäiksi tai pakollisiksi.

Mitä muistamme elämästä?

Pysähdyin muistelemaan, mitä muistan tähän asti eletystä elämästä? Eletty hyvä elämä on yksi tapahtuma, josta ei erotta vuosia tai vuosikymmeniä muusta kuin muutoksista ja erityisistä tapahtumista. Erityisesti muistin matkat, autojen vaihtumisen, asuinpaikan vaihdot, työpaikat. Kaikkia olisi pitänyt olla useammin, jotta olisi kertynyt muistijälkiä. Geenit sanovat: ”Jätä muistijälkiä!”.

Nuoruudessa oli tapana sanoa, että **nyt kannattaa juhlia, että on sitten Koukkuniemessä muisteltavaa**. Siihen aikaa vanhuutta vietettiin usein vanhainkodissa yhdessä. Nyt yksin ja yhä useammin elämäämme tulee valvomaan elektroninen seurantalaitte. Koukkuniemeäkään vanhassa käyttötarkoituksessa ei enää ole.

Suomalaiset ovat huonoja rahankäyttäjiä

Suomalaiset ostavat pienimpiä =halvimpia asuntoja verrattuna muihin kansallisuuksiin. Viralliset tilastot kertovat, että suomalaiset ovat piheimpiä turisteja, eli jättävät vähiten rahaa oleskeluaikanaan Espanjaan. Saman tilaston mukaan suomalaiset käyttävät lomamatkalla Espanjassa useimmiten henkilöautoa verrattuna muihin kansallisuuksiin.

Kanarian saarilla asuva suomalainen yrittäjä sanoi, että yrittäminen suomalaisen asiakaskunnan varassa on toivotonta. Asiakkaat ovat eläkeläisiä, osan on pakko tulla **minimibudjetilla**. Sitten on ryhmä, joilla on tuloja, mutta haluavat, että pankkitili kasvaa eläkevuosina. Sitten on niitä joilla olisi käytettävissä rahaa paljonkin, mutta he vasta pihejä ovat.

Tippikulttuuri ei sovi suomalaisille.

Suomalaiset eivät ole myöskään solidaarisia, vaan kateellisia. Näin vuodatti yrittäjä, oli muuten tyytyväinen työhönsä. Suomalaisten yritykset vaihtavat usein omistajaa, kun toiveet, todellisuus ja kannattavuus eivät kohtaa. Ne jotka katsoivat televisiosarjaa ”Huutokauppakeisari Espanjassa” havaitsivat, että tavaroista ei haluttu maksaa edes hyväntekeväisyyden hyväksi.

Suomalaiset ovat Espanjassa turisteja tai residenttejä (vakituisesti asuvia)

Manner-Espanjan koko rannikkoalueella on talviaikana 30 00040 000 suomalaista talviasujaa, jotka palaavat kesäksi Suomeen. Pysyviä residentti-statuksella asuvia on arvioni mukaan 20 000.

Residenttien verotus on siirretty Espanjaan ja heillä on samat edut kuin paikallisilla. Turistien sairaanhoito on EU-sairasvakuutuskortilla ja matkavakuutuksella. Turistit sairaalat passittavat 10 sairaalavuorokauden jälkeen kotimaahan tai yksityiseen sairaalaan. Kela pyytää korttinsa pois, jos saa tiedon 6 kk/vuosi pidemmästä maassaolosta. (monet ovat turististatuksella ”salaa” siitä huolimatta). Residentit ovat Suomessa turisteja.

Mitä oppilaat muistavat opetuksesta?

Tapaamani Yrittäjäopistolaiset muistivat, että opettajalla oli viininpunainen pikkutakki (viimeinen räätälin tekemä) ja sitten he muistivat opetuksesta muutamia tarinoita, joissa

oli mukana opetus. TAKK opiskelijoilta eniten palautetta olen myöhemmin saanut julkaisutekniikan iltaopiskelijoilta, jotka pääsivät kiinni graafikon- ja mainostoimistoyrittäjän ammattiin. Alkuvuosina päiväopiskelijoina oli kotiäitejä, jotka lähestyessään 50-vuoden ikää olivat tilanteessa, jossa puoliso oli vaihtanut (kahteen) 25-vuotiaaseen. He muistavat aikaa kiitollisena, koska he pääsivät kiinni työelämään. Silloin opetus oli todella tavoitteellista ja massiivista ja opiskelijoille rankkaa. Konekirjoitusta kymmensormijärjestelmällä harjoiteltiin 350 tuntia.

Mitä oppilaat muistavat opetuksesta?

Oli mielenkiintoista huomata kuinka vuosien kuluessa taidot **pelkistyivät**. Olin päättänyt, että käytän ohjelmia niin, kuin olin opettanut ja kirjoitan vieläkin kymmensormijärjestelmällä, vaikka piste ja pilkku tuottavat ongelmia, kun niiden paikkaa vaihdettiin 30 vuotta sitten.

Vaikeimmista julkaisuohjelmista käyttöön on jääneet ne toiminnot, jotka olin ymmärtänyt. Sitten oli joitain asioita, jota olivat vain muistin varassa. Näitä joutuu katsomaan käyttöohjeista jos niitä vielä tarvitsee. Olen kuitenkin yllättynyt, että pienellä etsimisellä tarvittavat asiat löytyvät.

Tämä jäi opettamatta

Jos nyt opettaisin tekstinkäsittelyä, niin keskittyisin muihin kuin ohjelman ominaisuuksiin. Tällä tarkoitan sitä, että ohjelman **pikkutiedoilla ei ole paljonkaan merkitystä**, jos tekstinkäsittelyn perusideologia ei jää pysyvään käyttöön—ei ole tullut oivallusta. Eli tekstinkäsittelyn perusidea häviäisi mielenkiintoisiin pikkuominaisuuksiin.

Näppäimistö, hiiri, erikoismerkit, (lomakestandardi), ohjelman oletusasetukset, tekstinkäsittelyn perusfilosofia. Ongelma olisi se, että opiskelijat/asiakkaat kokisivat jo osaavansa nämä asiat.

Eläkeläinen yrittäjänä

Yrittäjäopistoaikana (45 vuotta sitten) ei ollut oikein esimerkkejä ns. hinnan vaikutuksesta myyntiin. Jo ennen eläkeikää tein nettisivut, joilla halusin kokeilla hinnan vaikuttavuutta. Oli kaksi erinäköistä sivustoa ja toisella oli halvat hinnat ja toisella

erityisen kalliit. Halusin tietää, kuinka hinta vaikuttaa kysyntään. Se kokeilu meni mönkään, kun vihaiset asiakkaat löysivät sen saman yritysosoitteen ja närkästyivät.

Palautin molemmille sivuille samat hinnat. Kahdesta sivustosta on sittenkin ollut hyötyä. Molemmilta tulee saman verran tilauksia ja enkä mitä tapahtuisi jos toisen sivuston poistaisin.

Nyt eläkkeellä olen perustanut verkkokaupan

Omana toiminimenä (Veneteipit Rikala, www.veneteipit.fi). Mielenkiinto yrittämiseen on säilynyt. Asiakkaat löytävät Googlen hakukoneen kautta. Olin tarkkana, että en tehnyt mitään muita mainostoimenpiteitä.

Liikevaihto pysyi ennustettavissa

On ihme, että liikevaihto vuodesta toiseen on ennustettavissa 5 %:n tarkkuudella. Vasta viime vuosina oli kesäaikana perättäisiä päiviä, jolloin ei tullut lainkaan tilauksia. Muuten tilauksia tuli 1-4 päivässä, mutta minään päivänä ei tullut kymmentä tilausta. Tilausten määrä seurasi kumman tarkasti edellisiä vuosia. Asiakkaat eivät olleet samoja. Mistä tiesivät, että sen verran olisi mukava tehdä.

Jos tämän **tilausvirran vakauden** olisin tiennyt, niin olisin kyllä yrittänyt aikaisemmin jotain isompaa verkkokauppaa. Nyt tilaukset ovat todella jyrkästi vähentyneet ilmeisesti somen tai hinnoittelun vuoksi. Liikevaihto seuraa opettamaani yrityksen tuotteen elinkaaren mallia. Erityisen mielenkiintoista on ollut seurata tilausten paikkakunta-kohtaista kehitystä. Kun tulee yksi tilaus, niin parin viikon kuluttua paikkakunnalta tulee uusia tilauksia.

Yrittäminen eläkkeellä

Voi kokeilla unelmaansa

Elanto ei ole kiinni yritystoiminnasta.

Kaikki saavat liikevaihtoverot takaisin, jos liikevaihto alle 15 000

Ei tarvitse maksaa yrittäjäeläkemaksuja

Nyt on verkkoalustoja, joilla saa 60 €/kk laskutuksen ja verotustiedot kiinteään hintaan tai 5 %:lla liikevaihdosta (ei kokemusta, mutta näyttää tarkistamisen arvoiselta) Tätä sanotaan **kevytyrittäjyydeksi**.

Osakeyhtiö ei tarvitse alkupääomaa, mutta on hieman suuritöisempi viranomaisiin päin.

Jos on oma yritys, tärkeintä on kirjanpito

Kirjanpito 500 €/vuosi, ohjelmat, nettihotelli, domainit, tietoliikenne 1500 €/vuosi eli kuluja karkeasti menee ylimääräistä 2000 €/vuodessa. Eri ohjelmat ovat keksineen vuosittaisen laskutuksen ja lisäksi tulee mahdolliset laiteinvestoinnit, joiden kattamisen jälkeen tulee voittoa. Mielestäni suurin voittaja on verottaja. Kirjanpidollinen voitto lisätään eläketuloihin.

Pitää hyvin elämässä kiinni eli on kuin peliä
Lisätulot ovat mukavia,
Voi työllistää mahdollisesti perheenjäseniä

Yritystä perustettaessa ei saa antaa puhelinnumeroa, niin säästyy myyjien terrorilta. Yritys ei voi perua tilauksiaan samalla tavoin kuin yksityinen henkilö.

Se kuuluisa ENTER

Enter- eli syöttö- tai vuoronäppäin (usein myös return- eli palautusnäppäin) on tietokoneessa näppäin, jota painamalla käyttäjä voi lopettaa tietokokonaisuuden (kuten komennon tai tekstikappaleen) syöttämisen tai hyväksyä tietokoneen ehdottaman toiminnon. Käytetään myös nimitys Hyväksy ja nykyisin myös Ok. On se vihreä näppäin!

Menin parkkitaloon. Ensin ei tullut mitään lipuketta. Sitten poistuessa piti ensin tietää rekisterinumero. Ei voinut maksaa kuin kortilla. Näytöllä luki paina Enter. Etsin näppäintä ja se oli pieni suojattu mininäppäimistö, jossa pikkuinen vihreä painike, jossa luki OK. Jäin mielenkiinnosta katselemaan hetkeksi ja havaitsin, että kyllä on mennyt muillekin vaikeaksi. Enter näppäimen opiskelu auttoi tässä, niin pääsin pois ja maksamaan.

Tulevaisuuden ennustamisessa on sittenkin järkeä

Helsingin markkinointipäivät antoivat sykäyksen futurologian tutkiskeluun ja vuosien varrella olen lukenut Suomaksi ilmestyneet teokset. Erityisesti olen vertaillut (70-luvulla ilmestyneitä) **Jeremy Rifkin** *Työn loppu* teoksia ja vertaillut, mitkä asiat ovat toteutuneet. **Alvin Tofflerin** *Hätkähdyttävä tulevaisuus*. Niissä ennustettiin esimerkiksi, että teollinen yhteiskunta muuttuu savupiippuyhteiskunnasta tietoyhteiskunnaksi. Ari Ojapellon ”robotit verolle” kirjoissa oli tulevaisuuden ennustamista ja hän ennusti esimerkiksi pankkikriisin ja laman parikymmentä vuotta aikaisemmin.

Viimeksi luin tulevaisuuden ennustamisesta **Elina Hiltusen** *Tulossa huomenna*, jossa lanseerataan käsitettä **megatrendit**: ilmastonmuutos, väestönkasvu, kaupungistuminen, globalisaatio, varallisuuden kasvu, eriarvoisuus, ympäristön saastuminen, digitalisaatio, teknologian kehitys.

Hän oli radiossa viikko sitten ja ohjelma Areenassa on vielä kuunneltavissa.

Mietimme tietotekniikan alkuaikoina

Nirvan toimipisteessä Nuutilan Joukon kanssa tietotekniikan opettamista. Tähän herätti meidät käytävällä kaikuivat ohjeet: **Paina Enter!** ja siinä missä lukee **Return** ja sitten **Control**Meille tuli mieleen Jukolan veljesten koulussa saama opetus. Mikään ei ollut muuttunut. Silloin puhuttiin, että tietotekniikan käyttö on ”Uutta lukutaitoa”. Opettajan tehtävä on auttaa oivaltamaan.

Which one will fill first?

